

KAIP RAŠYTI RAŠINĮ MOKSLEIVIŲ ATEITININKŲ AKADEMIJAI?

Nusiteikimas darbui arba „Ką darai, daryk gerai“

Nemeluok sau ir vadovams, siūsdamas atmetinai, paskutinėmis akimirkomis parašytą darbą. Negaišk savo ir kitų brangaus laiko gamindamas bevertį rašinį. *Juk ši užduotis skirta pasiruošti akademijai – jau namuose pradėti mąstyti apie temą, kurią nagrinėsime renginyje.* Pasinaudok šia puikia galimybe: išlaisvink savo šviesų protą iš tingulio, lavink jį, taip suteikdamas džiaugsmo vadovams, kurie skaitys tavo rašinį.

Įsisąmonink, kad gero rašinio neparašysi paskutinę naktį prieš baigiantis išsiuntimo terminui. *Juk norint parašyti gerą rašinį reikia ruoštis: mąstyti, skaityti, o tekstą gali tekti perrašyti kelis kartus (tai ypač patartina); viskam reikia paskirti laiko.*

Pasiruošimas

1. **Aktualumas:** pamąstyk ir pasižymėk, kuo Tau svarbi rašinio tema? Jei nusprendi, kad tema nesvarbi, matyt, nelabai turėsi ką veikti akademijoje, kurioje ši tema bus nagrinėjama.
2. **Minčių lietus:** užsirašyk viską, kas šauna į galvą perskaičius rašinio temą. Žymėkis net ir absurdiškiausias mintis – iš jų gali išsikristalizuoti genialiausių įžvalgų.
3. **Perskaityk** siūlomą literatūrą. Skaitydamas žymėkis svarbias ir patikusias mintis (tiksliai pasižymėk, iš kur ši mintis (knyga, straipsnis, puslapis).
4. Prikaukęs nemažai minčių, išsirink labiausiai patikusias ir **pradėk rašyti juodraštinį variantą.** Žinoma, berašant kyla vis naujų minčių, todėl vėliau peržvelgus savo tekstą reikės **išsirinkti vieną teiginį** (problemą), kurį nori savo rašiniu apginti (paaiškinti). Tai gali būti tiesioginis sakiny (teiginys), arba klausimas (problema). Šis teiginys (problema) gali būti rašinio pavadinimas, bet nebūtinai. Labai svarbu išsirinkti *tik vieną* teiginį (problemą), kad tikrai galėtum jį pagrįsti (paaiškinti).
5. **Užsirašyk** bent tris **argumentus**, kuriais pagrįsi pasirinktą teiginį. Kiekvienam argumentui rašinyje paskirk po pastraipą ir joje paaiškink, pateik citatų, pavyzdžių, kurie padėtų suprasti, ką nori pasakyti.
6. **Apsibrėžk sąvokas**, t.y. nurodyk, kaip supranti esminius darbe vartojamus žodžius (pvz. tauta, pasaulėžiūra, kosmopolitas ir pan.). Juk negali vartoti žodžių, kurių reikšmės nesupranti.
7. Galiausiai užduok sau klausimą – „**O kas iš to?**“. Parašysi rašinį, bet kas iš to? Kuo jis bus vertingas: ką naujo supratai ar seno patvirtinai, jei sprendi problemą, ką siūlai.

Rašymas

Ką gi, jau turi teiginį (problema), argumentus, kuriais nori jį apginti ir jau žinai atsakymą į klausimą: „O kas iš to?“, kad rašai rašinį. Dabar jau sėsk rašyti!

Rašinio dalys:

- **Ižanga:** problemos aktualumas ir ginamas teiginys. Suintriguok skaitytoją (Tavo bendraamžį ir vadovą), kad norėtųsi skaityti toliau.
- **Temos plėtojimas** (dėstymas): argumentai, kuriais pagrindi teiginį, jų parėmimas citatomis, vaizdiniais. Prisiminkite, kad kiekviena pastraipa skirta vienam argumentui.
- **Išvados:** apibendrinimas (ką supratau?), pagrindinis akcentas – „*O kas iš to?*“.

Apipavidalinimas:

- Venk korektūros klaidų, kurios atspindės vertintojams Tavo nevalyvumą ir mažaraštystę. Naudok **lietuviškas** raides, kabutes („ ... “), teisingai rašyk trumpuosius ir ilguosius brūkšnius. Rašiniai, kurie parašyti ne lietuviškais rašmenimis arba kuriuose esama daug klaidų – bus *nevertinami*.
- Tekstas rašomas ant balto popieriaus A4 formato lapuose **Times New Roman 12 pt** šriftu ir 1,5 intervalu tarp eilučių. Jis privalo būti sulygiuotas (tiek kairėje, tiek dešinėje). Pirmosios pastraipų eilutės atitrauktos nuo krašto. Teksto puslapyje iš kraštų paliekamos tuščios paraštės: kairėje pusėje – 30 mm, dešinėje – 10 mm, viršuje – 20 mm, apačioje – 20 mm.
- **Tituliniame lape** darbo pavadinimas rašomas *Times New Roman 16 pt* šriftu ir paryškinamas (žr. **1 priedą**).
- Teksto lapai **numeruojami** ištisai, pradedant titulinium (šio lapo numeris nerašomas). Puslapio numeris rašomas teksto apačioje tuščios paraštės dešinėje pusėje arabiškais skaitmenimis, nededant nei taško, nei brūkšnelių.
- Jei rašinį nusprendei rašyti ranka – atlik tai **tvarkingai**.
- Citatos privalo būti kabutėse, o autorių gali nurodyti naudodamasis skliausteliais arba išnašomis.
- Jei ne cituoji, o perpasakoji kito autoriaus mintį, būtinai pranešk apie šios minties autorių (pvz. Mano mama teigia, kad ...; Anot mano tėčio, ...), nes kitaip tai bus melagystė (skaitantys manys, kad tu tai sugalvojai) ir vagystė (pasisavinsi kito žmogaus mintį).

Paskutiniai žingsniai

Parašius rašinį patartina jį palikti pastovėti dienai ar dviem ir tuomet dar kartą perskaityti. Ne tik tam, kad pataisytum klaidas (tiek gramatines, tiek stiliaus). Tu turi tapti mokslininku, kuriam reikia įvertinti rašinį: pamąstyk, už ką galėtum pagirti rašinio autorių, kur pateiktum pasiūlymų, o galiausiai pagalvok, ar priimtum darbo autorių į Moksleivių ateitininkų akademiją. Nuo mokslininko įvertinimo priklauso, ar darbą jau siunti, ar dar taisai. Vertindamas vadovaukis šiais penkiais klausimais:

- ar turinys atitinka temą,
- ar gerai parinkti argumentai,
- ar turinys išbaigtas (įvadas, dėstymas ir išvados yra savo vietose ir atitinka savo pobūdį),
- ar paisoma lietuvių kalbos gramatikos,
- ar rašinio apipavidalinimas techniškai tvarkingas?

„Medis pažįstamas iš vaisių“ (Mt 12, 33)

Tavo rašinys liudija apie Tave. Iš jo matysime, kas Tau rūpi, ką galvoji, kokios patirties turi, kaip ją apmąstai. Pasistenk parodyti save iš geriausios pusės!

POEZIJOS, PIEŠINIŲ AR KITŲ MENINĖS IŠRAIŠKOS BŪDŲ VERTINIMO KRITERIJAI

Jei pasirinkai rašyti eilėraštį, meninę prozą (novelę, vaizdelį, miniatiūrą), piešti piešinį ar dar kitaip, originaliai išreikšti save, prieš tai labai gerai apsvarstyk savąjį pasirinkimą. Ši galimybė suteikta tiems, kurie turi tikrą meninį polėkį, t.y. rašo eiles ir piešia ne tik akademijai, o be to, geba savo įkvėpimu naudotis kryptingai.

Neapsigaukite, eilėmis, prozos tekstu ar piešiniu pasakyti gilią mintį nėra taip paprasta, kaip pradžioje gali pasirodyti. Tačiau yra žmonių, kurie kalba(si) būtent šiais būdais. Jei esi viena(s) iš jų, laukiame tavo darbo.

Pasirinkusiems meninę užduotį taip pat labai svarbi pastaba apie plagjavimą – negalima naudoti svetimų tekstų ir dailės kūrinių parafrazių, nuslepiant, kad tai nėra autorinis darbas. Pati parafrazė (šiuo atveju, svetimo meno kūrinio kūrybiškas panaudojimas) yra leistina tik tuo atveju, kai tai argumentuojama (pagrindžiama) idėjiškai bei pakankamai estetiškai paverčiama nauju meno kūriniumi, o parafrazuojamo (pirminio, originalaus) kūrinio autorius yra neslapukaujant nurodomas vertintojams.

Poezijos, meninės prozos ir piešinių vertinimo kriterijai yra tokie:

- **Estetinis įspūdis:** ar gera, malonu paskaityti/pažiūrėti, ar emociškai paveikus jūsų atliktas darbas?
- **Idėja:** ar aiškiai suformuluota ir kūriniumi atspindėta pagrindinė, vadovaujanti kūrinio mintis?
- **Profesionalumas:** ar mokama rimuoti, rašyti baltosiomis eilėmis (žodžių kaip garsų ir prasminių vienetų sąskambio pojūtis); kurti įdomią fabulą (pagrįsta ir įdomi vaizduojamųjų įvykių seka); piešti (linijų ir spalvų meno įvaldymas)?
- **Originalumas:** ar darbas atliktas sekant kuo nors ar autentiškas, tikras? Ar savitas, nepanašus į kitus jo atlikimo stilius?
- **Potekstė:** ar kūrinyje esama žodžiais neišreikštos, tik nuvokiamos, nujaučiamos prasmės pagavos?

Svarbu nepamiršti, jog ir menininkai (meninių pretenzijų turintys asmenys) turi perskaityti privalomą literatūrą, o prie piešinio ar eilėraščio pridėti darbo **pagrindinės minties** (konceptijos) **pristatymą**, netrumpesnę nei 10 sakinių. Pastarieji turi būti gerai (aiškiai) suformuluoti ir atskleisti skirtingas meno kūrinio idėjines plotmes. Taip pat atkreipk dėmesį į priede esantį titulinio lapo pavyzdį.

1 priedas. Rašinio titulinio lapo pavyzdys

Žiūrėk puslapį žemiau

Rašinys/Eilėraštis/Meninė proza/Piešinys

MANO GYVENIMO IDEALAS

Marius Vasiliauskas

8 kl. (Gudručiai)

1994-09-01

Žalių lapų g. 3, Braškiškės

St. Šalkauskio kuopa

Tel. nr.: 83253412

El. paštas: marius.vasiliauskas@ateitis.lt

MARA 2008